

«Тасдиқ мекунам»:

Директори Институти кимиёи ба
номи В.И. Никитини Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон,
доктори илмҳои техникаӣ, профессор
Сафаров А.М.
аз «26» 01 соати 2026.

ХУЛОСАИ

чаласаи васеи Шурои олимони Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Диссертатсияи Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад дар мавзуи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявии хӯлаи алюминийи $AlCu_{4.5}Mg1$ навъии дюралюминӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникаӣ аз рӯи ихтисоси 2.5. Технологияи химиявӣ (масолахҳо ва металлургия) (2.5.16. Маводшиносӣ дар саноати металлургия) дар кафедраи маводҳои ба коррозия устувори Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон иҷро шудааст.

Дар ҷараёни омода намудани диссертатсия Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад унвонҷӯи кафедраи маводҳои ба коррозия устувори Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба шумор мерафт.

Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад соли 2009 ба шӯбаи рӯзонаи факултети технология ва ташкили ҳаракати автомобилии МДТ «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» дохил шуда, онро соли 2014 хатм намудааст.

Номбурда бо фармони директори Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз 29.03.2023, №52 ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи маводҳои ба коррозия устувори Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон қабул карда шудааст.

Мавзуи рисолаи диссертатсионии Сайдахмадзода Раҷабалӣ дар ҷаласаи шурои олимони Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии

илмҳои Тоҷикистон аз 29.03.2023, №52 зери роҳбарии доктори илмҳои химия, профессор, академики Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Ғаниев Изатулло Наврузович тасдиқ карда шудааст.

Институти кимиёи ба номи В.И. Никитин Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон маълумотномаи супоридани имтиҳонҳои номзадӣ аз 30.01.2024, №1154 ба Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад додааст. Мувофиқи ин маълумотнома имтиҳонҳои номзадиро аз фанҳои зерин бо муваффақият супоридааст: аз фанни забони хориҷӣ (англисӣ) – 17.06.2021 бо баҳои 4 (хуб), аз фанни фалсафа ва таърихи илм – 29.06.2022 бо баҳои 4 (хуб), аз фанни металлургияи умумӣ – 26.08.2022 бо баҳои 4 (хуб) ва аз рӯи ихтисоси 05.02.01. Масолеҳшиносӣ (05.02.01.02. дар муҳандисии мошинсозӣ) – 28.04.2023 бо баҳои 4 (хуб).

Диссертатсияи Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад дар мавзӯи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявии ҳулаи алюминийи $AlCu_{4.5}Mg_1$ навъии дюралюминӣ»-ро дар маҷлиси васеъи коллоквиуми озмоишгоҳи кафедраи маводҳои ба коррозия устувори Институти кимиёи ба номи В.И. Никитин АМИТ аз 08.12.2025, №13 муҳокима гардидааст. Ба диссертатсия аз ҷониби муқарризон баҳои мусбат дода шуда, пас аз ислоҳи камбудӣҳо ба зинаи навбатии ҳимоя тавсия карда шудааст.

Оид ба натиҷаи баррасии диссертатсия дар мавзӯи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявии ҳулаи алюминийи $AlCu_{4.5}Mg_1$ навъии дюралюминӣ» чунин хулоса қабул карда шуд:

Мутобиқати ихтисос ва номи мавзӯ ба шиносномаи ихтисос ва муҳтавои диссертатсия. Диссертатсияи Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад дар мавзӯи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявии ҳулаи алюминийи $AlCu_{4.5}Mg_1$ навъии дюралюминӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 2.5. Технологияи химиявӣ (масолеҳҳо ва металлургия) (2.5.16. Маводшиносӣ дар саноати металлургия) мутобиқат дорад.

Қайд кардан муфид аст, ки дар диссертатсия омилҳои таъсиррасон ба ташаккули хосиятҳои мавод дар шароити гуногуни истеҳсолӣ таҳқиқ мегарданд, ки ин ба ҳадафҳои асосии ихтисоси маводшиносӣ мувофиқ мебошад.

Инчунин, муносибати илмию методие, ки дар ин диссертатсия татбиқ шудааст, бо талаботҳои муосири таҳқиқоти техникӣ созгор аст. Аз ҷумла, дар раванди таҳқиқ истифодаи имкониятҳои таҷҳизоти муосири озмоишӣ ва усулҳои рақамии коркарди натиҷаҳо пешбинӣ шудааст.

Алоқамандии мавзуи диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки рушди илм, техника ва технология дар ҷумҳурӣ. Таҳқиқоти диссертатсионӣ дар доираи татбиқи «Барномаи саноатикунони босуръати Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Стратегияи рушди илм ва технология барои солҳои 2020-2025», «Барномаҳои миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» ва ғайра иҷро карда шудааст. Татбиқи ин барномаҳо санади асосии кишвар «Стратегияи рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030»-ро таъмин менамояд, ки тибқи он Тоҷикистон аз амсилаи агросаноатӣ ба амсилаи индустриалӣ-аграрии рушд иҷро шудааст.

Мутобиқати теъдод ва мазмун интишороти натиҷаҳои илмӣ ба муҳтавои диссертатсия ва автореферати он. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 12 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 8 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшаванда, ки аз тарафи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайдгирифта шудааст ва 4 тезисҳо дар маводи конференсияҳо инъикос ёфтаанд, ки онҳо фарогирандаи мазмун ва моҳияти диссертатсия мебошанд. Дар интишорот натиҷаҳои асосӣ, ҳулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои муаллиф инъикоси худро ёфтаанд. Теъдоди маводи ҷопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйири иловаҳо аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, мутобиқ мебошад.

Мавҷудияти санадҳои тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар истеҳсолот ё имконияти татбиқ намудани онҳо. Дар бораи татбиқи дастовардҳои илмӣ диссертант нахустпатенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ихтирои «Хӯла дар асоси алюминий» шаҳодатнома таҳти №ТJ 1528, аз 29.08.2024 аз Идораи патентии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар ҳаммуаллифи патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон №ТJ 1365. Хӯла дар асоси алюминий / И.Н. Ғаниев, Р.С. Шоназаров, Ф. Холмуродов, Б.Б. Ҷабборов, У.Н.

Файзуллоев, А.Г. Сафаров, К. Ботуров / №2201749 аз 08.11.2022 дастрас аст.

Саҳми довталаб дар иҷрои таҳқиқи диссертатсионӣ. Саҳми довталаб дар он ифода меёбад, ки унвонҷӯ дар ҳамаи марҳалаҳои таҳқиқот: банақшагирӣ, интиҳоб ва асоснок намудани мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани мақсад, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯ ва дарёфти адабиёти алоқаманд ба мавзуи таҳқиқот, таҳияи маводи озмоишӣ ҷамъоварӣ ва ба тартиб овардани маълумоти озмоишӣ ва коркарди онҳо, таҳлили натиҷаҳои коркарди маълумоти озмоишӣ, омода ва ба нашр расонидани мақолаҳои илмӣ, баромад ва маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқот ва таҳияи матни диссертатсия инъикос меёбад.

Диссертатсияи Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад дар мавзуи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявӣи ҳӯлаи алюминийи $AlCu4.5Mg1$ навъии дюралюминӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 2.5. Технологияи химиявӣ (масолахҳо ва металлургия) (2.5.16. Маводшиносӣ дар саноати металлургия) ба ихтисоси интиҳобшуда пурра мувофиқат мекунад.

Мавзуи диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисосҳои илмӣ Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 2.5. Технологияи химиявӣ (масолахҳо ва металлургия) (2.5.16. Маводшиносӣ дар саноати металлургия) мутобикат менамояд:

- Банди 1. Таҳқиқотҳои назариявӣ ва таҷрибавӣи алоқаи бунёди таркибу сохтори мавод бо маҷмуи хосиятҳои физикӣ-механикӣ бо мақсади таъмини эътимоднокии ва дарозумрии маводҳо ва маснуотҳо;
- Банди 2. Доир ба асосҳои илмӣ кор карда баромадани маводҳои дорои хосиятҳои муайяндошта, ки вобаста ба шароити истеҳсол ва истифода дар маснуоту конструксияҳо татбиқ шавад;
- Банди 3. Кор карда баромадани равандҳои физикию химиявӣ ва физикию механикии ташаккули сохти маводҳое, ки дорои хосиятҳои додашуда ҳастанд;
- Банди 4. Тарҳрезӣ ва бунёди маводи нав, ки хосиятҳои беназири функционалӣ, физикӣ-механикӣ, амалиётӣу технологӣ, арзиши оптималӣ ва экологӣ тоза мебошад;

– Банди 10. Таҳия ва пешниҳоди раванди баланд бардоштани тобоварии мавод ба зангзанӣ дар шароитҳои гуногуни корӣ.

Диссертатсия аз муқаддима, 5 боб, ҳаҷдаҳ зербоб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва замима иборат мебошад.

Вобаста ба мавзӯ ва масоили таҳқиқоти диссертатсионӣ 12 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 8 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ дар феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон воридбуда, интишор гардидааст, ки ҳаҷми умумии онҳо 10,2 ҷузъи чопиро ташкил медиҳанд.

Мундариҷаи асосии таҳқиқот аз рӯи мавзӯи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

I. Мақолаҳои, ки дар нашриҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

1. Шоназаров Р.С. Влияние добавки кальция на теплофизические свойства и гармодинамические функции алюминиевого сплава $AlCu_{4,5}Mg_1$ / Ганиев И.Н., Шоназаров Р.С., Элмурод А., Файзуллоев У.Н., Сафаров А.Г. // Теплофизика и аэромеханика. 2023. Т. 30. № 4. С. 799-807

Shonazarov R.S. The influence of calcium addition on thermophysical properties and thermodynamic functions of aluminum alloy $AlCu_{4,5}Mg_1$ / Ganiev I.N., Shonazarov R.S., Elmurod A., Faizulloev U.N., Safarov A.G. // Thermophysics and Aeromechanics. 2023. Т. 30. № 4. С. 757-765 (Scopus).

[2. Шоназаров Р.С. Теплоемкость и гармодинамические функции алюминиевого сплава $AlCu_{4,5}Mg_1$, легированного барием / Ганиев И.Н., Шоназаров Р.С., Элмурод А., Файзуллоев У.Н. // Теплофизика высоких температур. 2023. Т. 61. № 5. С. 673-678

Shonazarov R.S. Heat capacity and thermodynamic functions of the aluminum alloy $AlCu_{4,5}Mg_1$ alloyed with barium / Ganiev I.N., Shonazarov R.S., Elmurod A., Faizulloev U.N. // High Temperature. 2023. Т. 61. № 5. С. 611-616 (Scopus).

3. Шоназаров Р.С. Влияние добавок стронция на теплоемкость и гармодинамические функции алюминиевого сплава $AlCu_{4,5}Mg_1$ / Ганиев И.Н., Шоназаров Р.С., Элмурод А., Файзуллоев У.Н., Ходжаназаров Х.М. // Вестник Казанского государственного технического университета им. А.Н. Туполева. 2022. Т. 78. № 3. С. 35-42.

4. Шоназаров Р.С. Потенциостатическое исследование алюминиевого сплава $AlCu_{4,5}Mg_1$ с кальцием, в среде водного раствора $NaCl$ /

Шоназаров Р.С., // Вестник Бохтарского государственного университета имени Носира Хусрава (научный журнал) серия естественных наук, 2024. 2/1 (120) С. 64-71.

5. Шоназаров Р.С. Теплофизические и гармодинамические функции свинцового бабита $\text{б}(\text{pbsb15sn10})$ с кадмием. // Ганиев И.Н., Джумъева М.Б., Ходжаназаров Х.М., Шоназаров Р.С. // Вестник Бохтарского государственного университета имени Носира Хусрава (научный журнал) серия естественных наук, 2024. 2/4 (129). Т.2. С. 101-108.

6. Шоназаров Р.С. Таъсири стронсий ба рафтори коррозионӣ электрохимиявии хӯлаи алюминийи $\text{AlCu}_{4,5}\text{Mg1}$ навъи дюралюминий дар муҳити 0,3% электролит NaCl / Шоназаров Р.С., // Паёми донишгоҳи Давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав (маҷаллаи илмӣ) силсилаи илмҳои табиӣ 2025. 2/3(138). С. 115-119

7. Шоназаров Р.С. Микроструктура ва хосиятҳои механикии хӯлаи алюминийи $\text{AlCu}_{4,5}\text{Mg1}$ навъи дюралюминий бо калсий ҷавҳаронидашуда / Шоназаров Р.С., // Паёми донишгоҳи Давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав (маҷаллаи илмӣ) силсилаи илмҳои табиӣ. 2025 № 2/4(141). С. 138-143.

8. Р.С. Сайдахмадзода, И.Н. Ганиев, Дж.Х. Джайлоев, М.М. Саидзода, С.Ю. Киреев, С.У. Худойбердизода. Кинетика окисления алюминиевого сплава $\text{AlCu}_{4,5}\text{Mg1}$ типа дюралюмин с кальцием в твёрдом состоянии // Вестник Саратовского Государственного Технического университета 2026 № 1 (108). С.79-94

II. Ихтироот дар мавзӯи рисола:

1. Патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон №ТJ 1365. Хӯла дар асоси алюминий / И.Н. Ганиев, Р.С. Шоназаров, Ф. Холмуродов, Б.Б. Ҷабборов, У.Н. Файзуллоев, А.Г. Сафаров, К. Ботуров / №2201749 аз 08.11.2022.

2. Патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон №ТJ 1528. Хӯла дар асоси алюминий / И.Н. Ганиев, Р.С. Шоназаров, Ф. Холмуродов, Б.Б. Ҷабборов, У.Н. Файзуллоев, А.Г. Сафаров, К. Ботуров / №2401937 аз 29.08.2024.

III. Мақолаҳо ва фишурдаи интишорот дар маҷмуаҳои дигар:

1. Шоназаров, Р.С. Таъсири стронсий ба рафтори коррозионӣ-электрохимиявии хӯлаи алюминийи $\text{AlCu}_{4,5}\text{Mg1}$ навъи дюралюмини дар муҳити 0,3% электролит NaCl / И.Н. Ганиев, Р.С. Шоназаров, А.

Элмурод, У.Н. Файзуллоев / Мархалаҳои муосири рушди илмҳои кимиёвӣ ва техникаӣ: масъалаҳои мубрами назария ва амалия (22 октябр). – Душанбе, 2025. – С. 235-238.

2. Шоназаров, Р.С. Исследование анодного поведения алюминиевого сплава $AlCu4.5Mg1$ типа дюралюмин с барьером в среде электролита 0,03%-ного $NaCl$ / И.Н. Ганиев, Р.С. Шоназаров, Х.М. Ходжаназаров, Дж.Х. Джайлоев, У.Н. Файзуллоев / Международная научно-практическая конференция на тему «Активные вопросы преподавания технических, точных и математических наук». – Бохтар, 2024. – С. 187-190.

3. Шоназаров, Р.С. Исследование теплотемкости алюминиевого сплава $AlCu4.5Mg1$, легированного барьером / И.Н. Ганиев, Р.С. Шоназаров, А. Элмурод, У.Н. Файзуллоев / Национальная академия наук Таджикистана «Центр исследований инновационных технологий». Материалы международной научной конференции по «инновационному развитию науки». – Душанбе, 2022. – С. 63-67.

4. Шоназаров, Р.С. Влияние добавок стронция на коэффициент теплоотдачи алюминиевого сплава $AlCu4.5Mg1$ / И.Н. Ганиев, Р.С. Шоназаров, А. Элмурод, У.Н. Файзуллоев / Национальная академия наук Таджикистана «Центр исследований инновационных технологий». Материалы международной научной конференции по «инновационному развитию науки». – Душанбе, 2022. – С. 67-71.

Чаласа қарор кард:

1. Диссертатсияи Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад дар мавзӯи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявӣ хӯлаи алюминийи $AlCu4.5Mg1$ навъии дюралюминӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникаӣ аз рӯйи ихтисоси 2.5. Технологияи химиявӣ (масолахҳо ва металлургия) (2.5.16. Маводшиносӣ дар саноати металлургия) қори таҳқиқи анҷомёфта ҳисобида шавад.

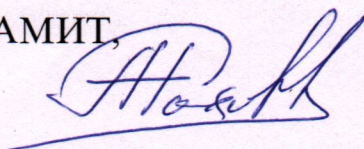
2. Диссертатсияи Сайдахмадзода Раҷабалӣ Сайдахмад дар мавзӯи «Таъсири калсий, стронсий ва барий ба хосиятҳои физикавӣ-механикӣ ва химиявӣ хӯлаи алюминийи $AlCu4.5Mg1$ навъии дюралюминӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникаӣ аз рӯйи ихтисоси 2.5. Технологияи химиявӣ (масолахҳо ва металлургия) (2.5.16. Маводшиносӣ дар саноати металлургия) бо назардошти ислоҳи эродҳои гирифташуда барои химоя дар Шурои диссертатсионии 6D КОА 110-и назди Институти кимиё ба номи В.И. Никитини АМИТ тавсия дода шавад.

Хулоса дар чаласаи васеъи Шурои олимони Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон санаи 21.01.2026 қабул гардидааст.

Иштирок доштанд: ҳамагӣ - 18 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 18 нафар, «зид» - нест, «бетараф» - нест.

Раиси чаласа:

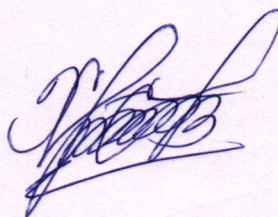
Муовини директори Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини АМИТ, доктори илмҳои химия

Раҳмонов Р.О.

Котиби чаласа:

Ходими пешбари илмӣ, номзади илмҳои техники

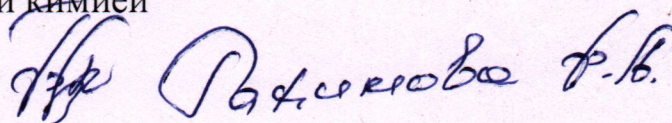

Худойбердизода С.У.

Имзоҳои Раҳмонов Р.О. ва Худойбердизода С.У.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯъбаи кадрҳои Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини АМИТ

«21» 01 соли 2026

Нишонӣ: 734063, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи Айни 299/2.

Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Тел.: +992 (37) 225 80 95, факс: + 992 (37) 225 78 93,

E-mail: admin@chemistry.tj